

¹Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна,
ORCID ID: [0000-0002-0571-7487](https://orcid.org/0000-0002-0571-7487)

РОЛЬ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ У ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМИ ТА СОЦІАЛЬНИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація

Досліджено важливість інтегрованої звітності в корпоративному управлінні, з акцентом на її ролі в поєднанні фінансових і нефінансових аспектів компаній. Проаналізовано вплив екологічних і соціальних ризиків на фінансові показники, підкреслюючи необхідність їх врахування у бізнес-стратегіях. Розглянуто виклики впровадження інтегрованої звітності в Україні, включаючи недостатню обізнаність і відсутність стандартів. Запропоновано використання міжнародних стандартів, таких як GRI і IIRC, для підвищення прозорості та достовірності звітів.

Ключові слова

Інтегрована звітність, екологічні ризики, соціальні ризики, міжнародні стандарти, стратегічне управління.

У сучасній економіці активізація екологічних і соціальних питань виходить на передній план в управлінських стратегіях підприємств. Інтегрована звітність (ІЗ), що поєднує фінансові й нефінансові аспекти діяльності компаній, стає важливим інструментом для комплексної оцінки їх впливу на суспільство та довкілля. В свою чергу це сприяє підвищенню прозорості компаній і зміцненню їх взаємодії з ключовими зацікавленими сторонами, оскільки потреба в усвідомленні та управлінні ризиками, зокрема екологічними та соціальними, набуває все більшого значення. Таким чином, інтегрована звітність може стати невід'ємною частиною стратегії сталого розвитку. Вивчення її ролі у формуванні таких стратегій є актуальним напрямом, що вимагає детального аналізу та інноваційного підходу [2].

На сьогодні інтегрована звітність могла би стати тим механізмом, що допоможе змінити підходи до корпоративного управління. Враховуючи зростаючі виклики глобалізації, швидкий технологічний розвиток і збільшення демографічного тиску на обмежені природні ресурси, існує потреба в адаптації економічних моделей. Традиційні фінансові показники, що надаються стандартною звітністю, не здатні відобразити повну картину діяльності підприємства, зокрема його вплив на соціальні та екологічні аспекти. Інтегрована звітність має на меті сприяти вирішенню цього питання, поєднуючи в одному документі фінансову інформацію з небанальними, але критично важливими елементами, такими як інтелектуальний капітал та стійкість до ризиків [6].

Можливість об'єднання фінансових та нефінансових показників, допоможе комплексно виявити суттєві взаємозв'язки між різними аспектами діяльності компанії. Цей методологічний зсув від короткострокової фінансової вигоди до стратегічного сталого розвитку дозволить організаціям не лише демонструвати свою ефективність, а й підтверджувати свою відповідальність перед суспільством та природою. Наприклад, підприємства можуть оцінити, як екологічні ініціативи впливають на їхню рентабельність або як соціальна відповідальність може підвищити лояльність споживачів. Таким чином ІЗ підкреслить довгострокову стійкість бізнесу завдяки своєму фокусу на різноманітних показниках, що включають екологічну, соціальну та управлінську відповідальність [3].

Відповідно до Міжнародного стандарту «Концептуальні основи міжнародної інтегрованої звітності», «інтегрована звітність – це процес, заснований на інтегрованому

мисленні, в результаті якого створюється періодичний інтегрований звіт підприємства про створення вартості протягом довгого часу і пов'язаних з ним документів, які стосуються аспектів створення вартості» [1]. Такий підхід уможливує більш цілісне і поглиблене розуміння впливу бізнесу на суспільство та довкілля, дозволяючи компаніям ефективніше комунікувати зі своїми зацікавленими сторонами щодо своєї стратегії, ризиків та потенціалу до сталого розвитку.

Екологічні та соціальні ризики становлять значні виклики для стабільності бізнесу, вимагаючи від компаній адаптивних стратегій для їх управління. Екологічні ризики, такі як зміни клімату, забруднення навколишнього середовища та виснаження природних ресурсів, безпосередньо загрожують прибутковості підприємств, оскільки підвищують ймовірність штрафних санкцій від регуляторних органів, знижують споживче довір'я та можуть викликати збої в ланцюгах постачання. Наприклад, компанії, які ігнорують необхідність зменшення вуглецевого сліду, стикаються з ризиком підвищення операційних витрат через нові екологічні податки або жорсткіші екологічні стандарти [4].

Соціальні ризики, такі як недотримання прав людини або порушення трудових норм, ведуть до репутаційних збитків і, потенційно, до правових труднощів. Такі ризики також можуть знижувати співробітницьку лояльність і залученість, що негативно впливає на продуктивність. Інтегрована звітність виступає ефективним інструментом у цьому контексті, адже сприяє виявленню та глибокому розумінню цих ризиків. Вона допомагає формувати стратегічні рішення, які не лише мінімізують негативні наслідки, але й перетворюють виклики на можливості для розвитку, забезпечуючи довіру і підтримку з боку зацікавлених сторін, водночас зміцнюючи загальну стійкість бізнесу.

Наразі, ситуація з впровадженням інтегрованої звітності (ІЗ) в Україні залишається складною. Хоча кількість компаній, які складають нефінансові звіти, зросла, лише близько 14% підприємств активно звітують відповідно до міжнародних стандартів інтегрованої звітності. Це свідчить про недостатню обізнаність підприємств щодо переваг ІЗ і її ролі в управлінні ризиками. Станом на 2023 рік, середній рівень розкриття інформації українських компаній за індексом ESG демонструє покращення, проте все ще залишається на низькому рівні. За останніми даними:

- соціальні параметри: 28,4%
- екологічні параметри: 40,6%
- корпоративне управління: 30,7% [5].

Ці показники свідчать про поступовий прогрес у впровадженні принципів ESG, але вказують на необхідність подальшого розвитку та вдосконалення звітності.

Згідно з дослідженнями, українські компанії все ще стикаються з викликами у розкритті інформації, зокрема через недостатню обізнаність про переваги ESG-звітності та відсутність єдиних стандартів. Багато підприємств продовжують сприймати звітування як формальність, а не як стратегічний інструмент для управління ризиками та підвищення прозорості.

Крім того, існує проблема великої кількості стандартів і метрик для складання ІЗ, що ускладнює процес підготовки звітності. Багато підприємств стикаються з труднощами в зборі та обробці даних, а також у формуванні структурованих і зрозумілих звітів. Це призводить до створення громіздких документів із великою кількістю інформації без чіткої структури.

На додачу, лише 15% компаній здійснюють зовнішню перевірку своїх інтегрованих звітів, що підриває довіру до інформації, що міститься в них. В Україні існує потреба в удосконаленні методології складання інтегрованої звітності та забезпеченні її відповідності міжнародним стандартам для підвищення прозорості та достовірності інформації [3].

Розробка інтегрованої звітності повинна ґрунтуватися на міжнародних стандартах, таких як GRI (Global Reporting Initiative) та IIRC (International Integrated Reporting Council), що забезпечує відповідність світовим практикам. Цей підхід передбачає систематичний збір даних про екологічні та соціальні показники, що дозволяє підприємствам оцінювати свій вплив на навколишнє середовище та суспільство. Важливим аспектом є залучення

зацікавлених сторін до процесу формування звітності, що сприяє підвищенню її релевантності та достовірності. Залучення стейкхолдерів допомагає виявити їхні потреби та очікування, що, в свою чергу, забезпечує більш точне відображення діяльності компанії у звіті. Це також дозволяє підприємствам краще реагувати на потенційні ризики та можливості, пов'язані з екологічними та соціальними факторами.

Згідно з дослідженням, більшість компаній, які впроваджують інтегровану звітність, відзначають позитивний вплив на свою репутацію та відносини з інвесторами завдяки прозорості у звітуванні. Таким чином, інтегрована звітність стає не лише інструментом для звітування, а й важливим елементом стратегії управління ризиками.

Для успішного впровадження інтегрованої звітності в Україні слід долати поточні перешкоди шляхом підвищення обізнаності компаній про її переваги, спрощення методології складання звітів та забезпечення їхньої верифікації. Важливо запровадити єдині стандарти звітування, адаптовані до міжнародних практик, таких як GRI та IIRC. Це дозволить підвищити прозорість і достовірність звітів, що, своєю чергою, зміцнить довіру з боку інвесторів і суспільства. Інтегрована звітність стане важливим інструментом для підтримання довгострокової стійкості бізнесу, поєднуючи фінансові та нефінансові аспекти діяльності, що, врешті-решт, сприятиме сталому розвитку підприємств і загалом покращенню їх взаємодії з зацікавленими сторонами.

1. ACCA Global. Проект міжнародного формату інтегрованої звітності <IR> [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу: [https://www.accaglobal.com/content/dam/ACCA_National/ua/dis/IR%20Framework%20Draft%20\(Ukrainian\).pdf](https://www.accaglobal.com/content/dam/ACCA_National/ua/dis/IR%20Framework%20Draft%20(Ukrainian).pdf)
2. Свічкарь Н., Кобець Є. Впровадження інтегрованої звітності як нової моделі управління бізнесом. Економіка та суспільство. – 2021. – Випуск 33.
3. CSR-Ukraine. Український бізнес і війна: унікальні виклики та можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://csr-ukraine.org/news/ukrainskiy-biznes-i-viyna-unikalni>
4. Мулик Т. О., Вацілова Н. В. Інтегрована звітність підприємства: стан та перспективи розвитку. Ефективна економіка. Вісник НУБГП, № 11, 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2019/61.pdf
5. Саприкіна М. Навіщо бізнесу звіти зі сталого розвитку. Економічна правда [Електронний ресурс]. – Жовтень 2019 р. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/10/31/653160/>
6. Шевчук Н.С. Інтегрована звітність: дефініції, принципи та концептуальні засади. Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. – 2018. – Випуск 29. – С. 211-220.